

WIADOMOŚCI BANKU POLSKIEGO

(Drukowane jako rękopis).

Rok V.

WARSZAWA, DNIA 15 PAŹDZIERNIKA 1928 R.

Nr. 19.

TREŚĆ:

	str.		str.
Ruch służbowy	141	Nowe wydanie wykazu dokumentów inkasowych Nr. I z wydrukanymi nazwami Oddziałów	143
Niewłaściwe księgowanie kwot pobranych za druki	141	Zmiana ustalania kursu przy skupie i sprzedaży walut oraz dewiz	143
Obliczanie dyskonta od weksli złotych, płatnych w Gdańsku	141	Uzupełnienie „Spisu formularzy”	144
Zagraniczne opłaty stemplowe	141	Zmiany w urzędowej stopie dyskontowej	145
Przekazywanie kwot na konta czekowe w Pocztovej Kasie Oszczędności	142	Położenie gospodarcze Polski we wrześniu 1928 r. na podstawie sprawozdań Oddziałów	145
Opłaty stemplowe od trat i akceptów, nadsyłanych z zagranicy i z Gdańska	142	Wskaźniki stanu wkładów w kasach oszczędności w różnych krajach	151
Sprawdzanie prawidłowości podpisów na opaskach paczek biletów, składanych do skarba	142	Obieg pieniężny, kredyt dyskontowy i pokrycie kruszcowe biletów Banku Polskiego	152
Przypomnienie obowiązku zamykania kasetki z kluczami od drzwi wejściowych do lokalu biurowego	143	Wkłady w instytucjach kredytowych	152
Dokładne sprawdzanie miejsca płatności na wekslach i dokumentach inkasowych	143		

Ruch służbowy.

Zmarli.

Szczesny Kobylański, emerytowany Dyrektor Oddziału w Bielsku.

Niewłaściwe księgowanie kwot pobranych za druki.

(Dział I i XIV Spisu Okólników).

Niektóre Oddziały nie przestrzegają prawidłowego księgowania opłat za druki (listy dyskontowe, książeczki czekowe i t. p.), wpisując pobrane kwoty w dzienniku kasowym wprawdzie na rachunku „Koszty handlowe”, lecz nie jako zwrot „za druki”, a jako zwrot „porta”. Zwraca się więc uwagę na te usterki i zaznacza, że wyszczególnianie rodzaju wpłaty według podanego tekstu na liniach wymienionego rachunku jest potrzebne Centralnej Księgowości, która prowadzi odpowiednie subkonta.

Obliczanie dyskonta od weksli złotych, płatnych w Gdańsku.

(Dział IV i XII Spisu Okólników).

W związku z notatką, zamieszczoną w Wiadomościach Banku Polskiego Nr. 17 z 15 września 1928 r., str. 127 w sprawie doliczania dni dodatkowych przy dyskoncie weksli, płatnych w Gdańsku, nadmienia się, że postanowienie to odnosi się wyłącznie do weksli, wystawionych w walutach zagranicznych, a nie dotyczy złotych, co do których winny być stosowane zasady obliczania odsetek jak od weksli krajowych.

Zagraniczne opłaty stemplowe.

(Dział XII Spisu Okólników).

W broszurze „Zagraniczne opłaty stemplowe” należy:

na str. 3 wpisać uzupełnienie „Weksle, wystawione w Anglii, winny być wypisane na urzędowych blankietach”,

na str. 5 zmniejszyć o połowę wszystkie stawki, dotyczące opłat stemplowych w Danii.

Przekazywanie kwot na konta czekowe w Pocztovej Kasie Oszczędności.

(Dział VIII Spisu Okólników).

Przy wyrównywaniu należności za zainkasowane dokumenty inkasowe, za nabywane książki, prenumeratę czasopism, za zużyty prąd elektryczny, gaz i t. d. na rachunki czekowe w Pocztovej Kasie Oszczędności posługują się Oddziały blankietami nadawczymi tej instytucji, podejmując gotówkę z kasy i wpłacając ją następnie w urzędzie pocztowym, skutkiem czego woźni tracą nieproduktywnie zbyt wiele czasu. Ponieważ obrót żyrowo-czekowy wprowadzono celem zastąpienia wpłat i wypłat gotówkowych, przeto zwraca się uwagę na tego rodzaju niewłaściwe postępowanie i przypomina się, że takie przelewy na rachunki czekowe winny być uskuteczniane wyłącznie w myśl Instrukcji Służbowej cz. II, str. 89. Nadesłane blankiety nadawcze (niewypełnione) należy odsyłać klientom przy zawiadomieniu o dokonanej wpłacie.

Oplaty stemplowe od trat i akceptów, nadsyłanych z zagranicy i z Gdańska.

(Dział I, IX i XII Spisu Okólników).

Polska Kasa Rządowa w Gdańsku oraz korespondenci zagraniczni nadsyłają Oddziałom traty lub akcepty bądź z oznaczonymi terminami płatności, bądź też płatne za okazaniem i polecają inkasowanie sum lub przedstawienie trat do akceptacji i protestowanie w razie odmowy opłacenia lub zaakceptowania, albo wreszcie zwrot bez protestu w tych dwu ostatnich wypadkach.

Jeżeli traty powyższe, ciągnięte na Polskę, nie mają poza podpisem wystawcy innych podpisów, to obowiązek uiszczenia opłaty stemplowej powstaje nie w Gdańsku lub zagranicą, lecz w Polsce i to dopiero z chwilą, gdy trasat weksel podpisze (zaakceptuje), lub gdy wprost weksel wykupuje.

Jeżeli natomiast trata, oprócz podpisu wystawcy, zawiera jeden lub więcej indosów i zostaje przesłana osobie w Polsce zamieszkałej, jako indosatarjuszowi, to osoba ta, jako posiadacz weksłu, ma uiścić opłatę w ciągu tygodnia od otrzymania weksłu; jeżeliby przed upływem tygodnia nastąpiło przyjęcie weksłu, lub jeżeliby indosatarjusz, o którym mowa, przed upływem owego tygodnia zaopatrzył weksel w dalszy indos lub wypełnił indos in blanco lub wręczył weksel innej osobie, to opłata ma być uiszczona przed dokonaniem którejkolwiek z tych czynności.

Z powyższych wyjaśnień wynika, że akcept, t. j. trata akceptowana w Polsce, nadesłana z zagranicy lub z Gdańska do Polski, w celu zainkasowania, powinna być zaopatrzona w polską opłatę stemplową przed doręczeniem jej Oddziałowi, chwilą właściwą bowiem do uiszczenia opłaty była w tym wypadku chwila umieszczenia na wekslu akceptu.

Sprawdzanie prawidłowości podpisów na opaskach paczek biletów, składanych do skarbca.

(Dział XIII Spisu Okólników).

Kontrolowanie podpisów na opaskach paczek biletów, które zostały przeliczone i sprawdzone, a następnie złożone do skarbca przy zestawieniu (form. Nr. 242) nasuwa Oddziałom, posiadającym sortownie, wątpliwości co do właściwego w tym względzie postępowania skarbników z otrzymanymi gotówkami już wiązkami. Wyjaśnia się przeto, że skarbnicy, obejmujący gotówkę składaną w skarbcu, obowiązani są do badania podpisów tylko na opaskach tych paczek, które zostały oddane w stanie luźnym; natomiast zbyteczne jest rozwiązywanie w tym celu gotowych już wiązek, gdyż prawidłowość podpisów winna być stwierdzona już przez kierownika sortowni (Instrukcja Służbowa cz. V, str. 12, 13 i 14).

W Oddziałach, gdzie niema stałej sortowni, skarbnicy obowiązani są przejrzeć przed złożeniem do skarbca otrzymane luźne paczki, czy opaski na nich zostały podpisane przez liczących i sprawdzających tudzież opatrzone datą oraz stemplem z nazwą siedziby Oddziału, a — po przeliczeniu jednej paczki i umieszczeniu na odwrotnej stronie opaski skrótu podpisu — tworzyć wiązki.

Treść niniejszego należy zanotować w Instrukcji Służbowej, cz. V, na stronie 65, ustęp ostatni.

Przypomnienie obowiązku zamykania kasetki z kluczami od drzwi wejściowych do lokalu biurowego.

(Dział I i XIII Spisu Okólników).

Zgodnie z Instrukcją Służbową cz. V, str. 74 — pracownik, opuszczający lokal biurowy jako ostatni, obowiązany jest po zamknięciu drzwi wejściowych włożyć klucz do kasetki, zamknąć ją i oddać woźnemu lub innemu, zamieszkałemu w budynku bankowym pracownikowi, wyznaczonemu do pełnienia dyżuru. Ponieważ Komisje Rewizyjne stwierdziły, że w kilku Oddziałach wspomniana kasetka nie była wcale używana lub zamykana, przypomina się powyższe postanowienie i nadmieniam, że nieprzestrzeganie go uważane będzie jako przekroczenie, wynikające z niezajomości przepisów ze strony odnośnego pracownika.

Dokładne sprawdzanie miejsca płatności na wekslach i dokumentach inkasowych.

(Dział IV i IX Spisu Okólników).

W związku z otwarciem dalszych Zastępstw w miejscowościach, których w kraju jest kilka o tej samej lub podobnej nazwie, konieczne jest zwracanie ustawicznie bacznej uwagi na miejsce płatności weksli. Z ostatnich błędów w tym względzie wymienić należy nieporozumienia co do miejscowości Gostyń i Gostynin. Niektórzy bowiem wystawcy oznaczają miejsce płatności w tych miejscowościach słowami „Płatny w Gostyniu” lub „Płatny Gostynin”, co daje Oddziałom powód do utożsamiania Gostynia z Gostyninem i odwrotnie.

Przypomina się zatem ponownie, że Zastępstwo w Gostyniu podlega Oddziałowi w Lesznie, zaś Zastępstwo w Gostyninie — Oddziałowi w Płocku. Dla uniknięcia jednak omyłek byłoby pożądane, ażeby wystawcy lub podawcy oznaczali „Gostyń” przydawką „Poznański”, zaś „Gostynin” przydawką „Mazowiecki”.

Również nowootwarte Zastępstwo w Kosowie — ze względu na istnienie Kosowa na Polesiu — może być przyczyną identyfikowania tych miejscowości. Wyjaśnia się zatem, że Kosów, gdzie otwarto Zastępstwo, podległe Oddziałowi w Kołomyi, winien być oznaczany „Kosów koło Kołomyi” w odróżnieniu od Kosowa Poleskiego.

Ponadto nadmieniam, że miasto Brzeziny (woj. łódzkie), gdzie znajduje się Zastępstwo, podległe Oddziałowi w Tomaszowie Mazowieckim, nazywane jest także niekiedy „Brzeziny-Łódzkie”, co nie powinno powodować odrzucania weksli z miejscem płatności w ten sposób oznaczonym, gdyż Brzeziny Łódzkie są identyczne z Brzezynami, należącymi do okręgu bankowego Oddziału w Tomaszowie Mazowieckim.

Nowe wydanie wykazu dokumentów inkasowych (Nr. I) z wydrukowanymi nazwami Oddziałów.

(Dział IX Spisu Okólników).

Celem ułatwienia większym Oddziałom pracy przy sporządzaniu wykazu (Nr. I) dokumentów inkasowych, otrzymanych i wysłanych do inkasa (form. Nr. 56), wydrukowano w nowym wydaniu nazwy wszystkich Oddziałów, podobnie jak w załączniku obrotu weksli zamiejscowych. W ten sposób wpisywanie poszczególnych pozycji może być uskuteczniane stopniowo w ciągu manipulacji, a nie dopiero po jej ukończeniu. Oddziały mniejsze winny się posługiwać nadal wydaniem dotychczasowym i wypisywać nazwy Oddziałów w przeznaczony na to rubryce.

Zmiana ustalania kursu przy skupie i sprzedaży walut oraz dewiz.

(Dział XII Spisu Okólników).

Od 1 listopada 1928 r. kursy kupna oraz sprzedaży walut i dewiz, obliczane w myśl wskazówek Okólnika Nr. 25 z 22 marca 1928 r., poleca się ustalać do dwóch miejsc dziesiętnych, zaokrąglając w górę drugie miejsce, o ile trzecie wynosi lub przekracza cyfrę 5. W związku z tem przestaje być aktualną odnośna część notatki w Wiadomościach Banku Polskiego Nr. 12 z 30 czerwca 1928 r., str. 94.

Zmianę powyższą należy zanotować w wymienionym Okólniku.

Hand. Pol. 992 192

UZUPEŁNIENIE „SPISU FORMULARZY”.

a) Nowe formularze.

Nr. form.	NAZWA FORMULARZA	Termin przecho- wywania		Używany przez	Rodzaj formu- larza	Przeciętna ilość form. potrzebna w Oddziale		U w a g a	Dział skorowidza
		mie- sięcy	lat			dzien- nie	mie- sięcz- nie		
87.	Książka drobnych wydat- ków		5	Oddziały i Biuro Oddziału Głównego	książka			W miarę potrzeby	I. 7
343/I	Wyszczególnienie kwot z tytułu wypłaty dokumen- tów inkasowych, zapisa- nych na dobro rachunku żyrowego odnośnej firmy	—	—	Większe Oddziały	kartka potrójna			W miarę potrzeby	I. 5, 20
694.	Potwierdzenie przez kasę skarbową odbioru nade- ślonej dotacji pieniężnej		1	Oddziały	kartka			W miarę potrzeby	I. 7
695.	Zawiadomienie Oddziału Głównego, Wydział Ży- rowo-Przekazowy o wy- daniu urzędowi pocztow- ym druków i formula- rzy żyrowych		1	Oddziały	„			W miarę potrzeby	I. 20
696.	Wykaz wypłaconych wcze- śniej pensyj		3	Oddziały i Wydziały	„			W miarę potrzeby	I. 11

U w a g a: Przywraca się moc obowiązującą formularzowi Nr. 301, unieważnionemu Wiad. Banku Polskiego Nr. 7 z 15 kwietnia 1928 r.

b) Unieważnione formularze.

8.	Kartka ekspedycyjna dla pożyczek terminowych	3		Oddziały i Wydział Poży- czek Oddziału Głównego	kartka		100		I. 16
149.	Kursy dewiz		5	Wydział Zagraniczny	„				I. III.
210.	Książka nadesłanych doku- mentów inkasowych		3	Oddział Główny i większe Oddziały	książka			1 rocznie	I. 5. III
248/I	Zmiany służbowe		1	Wydziały Dyrekcji i Od- działu Głównego	kartka				I. 11
292.	Wykaz pozostałości na ra- chunkach żyrowych kas skarbowych i urzędów celnych	—	—	Oddziały i Wydział Ży- rowo-Przekazowy Od- działu Głównego	„		3		I. 20
367.	Wykaz obrotów i pozosta- łości darów na Skarb Na- rodowy	—	—	Wydział Pożyczek (Dział Skarbu Narodowego) Od- działu Głównego	arkusz				I. 19
385.	Wykaz weksli zamiejsco- wych, zwróconych przez Zastępstwo (ilijowy)		1	Oddziały i Wydział Weks- lowy Oddziału Głównego	kartka	1			I. 18
497.	Lista wpłat na fundusz emerytalny	bez term.		Oddziały i Wydziały	arkusz podwójny		1		I. 6, III
567.	Opaska na zdatne do obie- gu bilety zdawkowe po 2 zł	—	—	Oddziały i Skarbiec Emi- syjny	opaska			W miarę potrzeby	I. 10, III

b) Unieważnione formularze (ciąg dalszy).

Nr. form.	NAZWA FORMULARZY	Termin przecho- wywania		Używany przez	Rodzaj formu- larza	Przeciętna ilość form. potrzebna w Oddziale		U w a g a	Dział skorowidza
		mie- sięcy	lat			dzien- nie	mie- sięcz- nie		
568.	Opaska na zdatne do obie- gu bilety zdawkowe po 1 zł	—	—	Oddziały i Skarbiec Emi- syjny	opaska			W miarę potrzeby	I. 10, III
576.	Opaska na zniszczone bilety zdawkowe po 2 zł	—	—	" "	"			W miarę potrzeby	I. 10, III
577.	Opaska na zniszczone bilety zdawkowe po 1 zł	—	—	" "	"			W miarę potrzeby	I. 10, III

Zmiany w urzędowej stopie dyskontowej,

które zgodnie z Okólnikiem Nr. 38 z 11 maja 1925 r. należy zanotować w „Wiadomościach Banku Polskiego” Nr. 15 z 14 sierpnia 1928 r., str. 119:

Węgry z 6% na 7% od dn. 2.X. 1928 r.

Położenie gospodarcze Polski we wrześniu 1928 r.

na podstawie sprawozdań Oddziałów.

Położenie na rynku pieniężnym we wrześniu nie uległo zmianie; dotkliwy brak gotówki trwa nadal. Oprócz dotychczasowych przyczyn, na ciasnotę pieniężną oddziaływało wycofanie poważnych środków obrotowych na wykończenie przed zimą rozpoczętych budowli. Znamionym rysem obecnych stosunków pieniężnych jest prawie zupełny zanik transakcyj gotówkowych na korzyść kredytów otwartych i wekslowych. Podaż weksli krótkoterminowych staje się mniejsza, wzrasta natomiast zaofiarowanie weksli o coraz odleglejszych terminach płatności, co powoduje uwięzienie i tak szczupłych kapitałów obrotowych przedsiębiorstw. Weksle trzymiesięczne uważane są na równi z gotówką i odbiorca, regulując niemi zobowiązania, otrzymuje kilka procent skonta. Konkurencja poszczególnych firm i ośrodków przemysłowych polega obecnie nie na różnicy cen i jakości towaru, lecz na długości terminu udzielanego kredytu. Zwyczaj ten rozwiłkował się zwłaszcza w przemyśle włókienniczym, gdzie terminy płatności weksli przesuwane są w coraz niepewniejszą dal; z przemysłu włókienniczego rozszerzył się on na inne dziedziny, ogarniając takie gałęzie, jak przemysł spożywczy, gdzie również weksel ponad 3 miesiące zyskuje prawo obywatelstwa. Źródło tych objawów, które otrzymuje coraz powszechniej miano inflacji wekslowej, tkwi bezwątpienia w tem, że rozwój produkcji nie idzie w parze z rozwojem kapitalizacji.

Dotychczasowe starania poszczególnych gałęzi przemysłu, mające na celu ograniczenie przyjmowania weksli wielomiesięcznych, nie dały pomyślnych rezultatów. We wrześniu związek przemysłu włókienniczego w Bielsku prowadził w tej sprawie ponowne układy z przemysłem włókienniczym w Łodzi. Istnieje również dość powszechna opinia, że obecna ustawa o opłatach stemplowych faworyzuje wystawianie weksli na odległe terminy. Wychodząc z tego założenia, związek wielkiego przemysłu włókienniczego wystąpił do Ministerstwa Skarbu z żądaniem zróżniczkowania opłat stemplowych.

Brak gotowizny we wrześniu spotęgował się do tego stopnia, że nietylko trudno było o umieszczenie na rynku wewnętrznym poważniejszych portfeli weksli, które musiano lokować w bankach gdańskich, jak to czyniły poważne firmy łódzkie, lecz w niektórych okręgach nie można było zupełnie zdyskontować mniejszych odcinków wekslowych, chociaż przedstawiały pierwszorzędny materiał. Przeciwdziałał temu usilnie Bank Polski, w którym stan wykorzystanych kredytów powiększył się w ciągu września o 36.200 tys. zł. Portfel wekslowy wzrósł mianowicie o 27 milj. zł. a pożyczki na zastaw papierów o 9.200 tys. zł. Działalność kredytowa banków państwowych zwiększyła się również wydatnie; Bank Gospodarstwa Krajowego, rozszerzając własny portfel wekslowy do 217.489 tys. zł., zniewolony był korzystać w większej mierze z redyskonta w Banku Polskim.

Banki prywatne prowadziły bardzo ostrożną politykę kredytową, powściągliwie przyznając nowe kredyty, względnie rozszerzając dotychczasowe. W ub. m. nawet bardzo zasobne naogół w środki obrotowe banki niemieckie na Górnym Śląsku zmuszone były sprzedać w Banku Polskim większe sumy walut obcych. Drożyzna kredytu w Polsce skłoniła niektóre przedsiębiorstwa bankowe niemieckie do zaofiarowania swych usług.

Trudności na rynku pieniężnym wpłynęły na wyżkę prywatnej stopy procentowej i pogorszenie się wypłacalności. Stopa procentowa w obrotach prywatnych osiągnęła w niektórych miejscowościach rzadko notowaną wysokość: w Łomży 5% miesięcznie, w Warszawie 2—3% od lepszego materiału wekslowego, a od gorszego 5%, w Kaliszu 2½—4%, w Lublinie 2%, w Ostrowiu i Pińsku 2—2½ i t. d. Odsetek weksli protestowanych w Banku Polskim, jako ilustracja wypłacalności, wzrósł we wrześniu do 232%, gdy w sierpniu wynosił 214%. Z pośród weksli zaprotestowanych w Warszawie na przemysł włókienniczy przypada 411%, na przemysł metalowy 165%, górnictwo 112%, przemysł spożywczy 102% i t. d.

Kapitalizacja we wrześniu poczyniła dalsze postępy. Wkłady terminowe i czekowe w Państwowym Banku Rolnym wzrosły o 16.5 milj. złotych. 77 kas oszczędności w Małopolsce i 124 kasy w Wielkopolsce zanotowały przyrost wkładów we wrześniu o 9.614 tys. zł. Równie pomyślne wiadomości napływają z wielu innych instytucyj. Natomiast suma wkładów w P. K. O. zmniejszyła się we wrześniu o 1.371 tys. zł., wskutek wycofania złożonych kapitałów przez 2 większe instytucje. Spadek wkładów o 20.5 milj. zł. nastąpił również w Banku Gospodarstwa Krajowego, a dotyczy on głównie wkładów instytucyj rządowych i samorządowych. Wkłady prywatne zmniejszyły się w małym stopniu. Faktem, podkreślanym w kilku sprawozdaniach, jest ucieczka wkładów z instytucyj bankowych wskutek kontroli, przeprowadzonych przez państwowe władze podatkowe¹⁾. Wkłady te odpływają częściowo do Gdańska, gdzie są oprocentowane po 3% rocznie. Niektórzy wkładcy, rezygnując z procentów, przechowują kapitały w domu (w postaci obcych walut lub dewiz), względnie unikają banków, prowadzących solidnie księgowość, na korzyść drobnych domów bankowych.

Kronika bankowa i ustawodawstwa gospodarczego. Z dniem 1 września rozpoczął w Poznaniu działalność oddział Banku Francusko-Polskiego.

Likwidacja oddziału banku Direction der Disconto-Gesellschaft w Poznaniu została odłożona na parę miesięcy, rzekomo wskutek niemożliwości zlikwidowania interesów w tak krótkim czasie.

Z zakresu ustawodawstwa gospodarczego na uwagę zasługują następujące rozporządzenia:

Rozp. z dn. 3. 9. 28. w sprawie zwrotu cła przy wywozie ryżu, wyłuszczonego w łuszczeniach krajowych.

- „ Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dn. 12. 9. 28. o zakazie wypieku na sprzedaż chleba pszenno-żytniego, oraz
- „ z dn. 14. 9. 28. o zakazie przemiału żyta na mąkę o typie wyższym, aniżeli 70-cioprocentowy wyciąg z ziarna, oczyszczonego uprzednio z obcych domieszek.
- „ Ministerstwa Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 7. 9. 28. w sprawie zwrotu cła przy wywozie zagranicę mebli giętych, wytworzonych w kraju, za sprowadzone z zagranicy, zużyte do wyrobu tych towarów łąty bukowe.
- „ Rady Ministrów z dn. 21. 9. 28. w sprawie zakazu przywozu pszenicy, mąki pszennej i mąki żytniej, oraz
- „ z dn. 25. 9. 28. w sprawie zakazu przywozu kaszy jęczmiennej.
- „ Ministerstwa Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 25. 9. 28. w sprawie zmiany stawek celnych od słoniny i smalcu.
- „ Min. Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 26. 9. 28. w sprawie ustanowienia cła wywozowego od żyta i mąki żytniej oraz rozp. z dn. 26. 9. 28. i 29. 9. 28. w sprawie ustanowienia cła wywozowego od pszenicy i w sprawie ustanowienia cła wywozowego na siano.

Rolnictwo i przemysł spożywczy. W pierwszych dniach września kończono jeszcze w wielu okolicach opóźnione żniwa i dokonywano sprzętu siana i koniczyny. Pomyślne naogół zbiory tegoroczne wykazują w poszczególnych wypadkach duże odchylenia. W powiatach północnych zbiory zbóż ozimych wynoszą 25% a jarych 50% zbiorów normalnych. Wydajność żyta na gruntach dworskich, ze względu na mniej odporne gatunki ziarna, była mniejsza aniżeli na gruntach włościańskich. Ziarno jest naogół słabo rozwinięte, drobne i wilgotne. Tegoroczny urodzaj lnu wypadł ujemnie; w niektórych okolicach

¹⁾ W myśl instrukcyj Ministerstwa Skarbu władze skarbowe są upoważnione do zbierania w bankach informacji o stanie posiadania lub dochodowości przedsiębiorstw i osób prywatnych.

roślina przepadła zupełnie, w innych, skutkiem słabego rozrostu daje włókno drobne i delikatne. Siemię niedojrzałe i wilgotne niezdatne jest do zasiewu i nadaje się wyłącznie do przeróbki na olej. Zbiór paszy w całym kraju waha się w granicach 30—70% zbiorów normalnych. Urodzaj koniczyny nasiennej jest o 40% mniejszy w r. b. aniżeli w ubiegłym, jednak ostateczny wynik jej zbioru uzależniony jest od pomyślnego stanu pogody. Mniejszy również jest urodzaj chmielu i wyniesie zaledwie 80% zbioru zeszłorocznego. Wpłynęła na ten stan długotrwała susza i pojawienie się w niektórych plantacjach mszycy. Niepomyślnie także wiadomości o tegorocznych zbiorach chmielu napływają z całej Europy, nastąpi przeto prawdopodobnie wyżka cen. Znaczne ilości chmielu zamierza wywieźć z Polski do Meksyku Syndykat Plantatorów Chmielu. We wrześniu odbywało się w całej pełni kopanie ziemniaków tudzież buraków cukrowych i pastewnych. Zbiory ziemniaków są mierne i wahają się od 50—60 korcy z morga na ziemiach urodzajnych. W świetle tych obliczeń zbiór ziemniaków byłby o 25—30% mniejszy od zeszłorocznego. Wydajność buraków cukrowych obliczana jest prowizorycznie w niektórych okolicach na 100—120 korcy z morga. Należy się spodziewać, że mniejszą wydajność z morga powetuje w tym roku większa zawartość cukru w burakach.

Uprawa roli pod zasiewy ozime nastroczała w pierwszej połowie września duże trudności z powodu braku opadów i zeskorpupienia się gleby. Dopiero obfite deszcze w drugiej połowie miesiąca poprawiły sytuację i w wielu okolicach zasiewy ozime zostały ukończone przy sprzyjających warunkach.

Na rynku zbożowym, skutkiem dużej podaży zbóż, przy względnie małym zainteresowaniu, ceny kształtowały się zniżkowo. Młyny, główny nabywca zbóż, posiadają dostateczne zapasy w magazynach, nie rozporządzają zaś odpowiednim kapitałem obrotowym, by móc czynić dalsze zakupy.

Akcja zakupu zboża, rozpoczęta w pierwszej połowie ub. m. przez Państwowy Bank Rolny, przyczyniła się w znacznej mierze do utrzymania cen żyta na poziomie 36—37 zł. Akcja była przeprowadzana za pośrednictwem banków rolniczych, spółdzielni rolniczo-handlowych i zrzeszeń większych i średnich kupców zbożowych. Zakupy, dokonywane przez bank, celem utworzenia rezerw zbożowych, były jedynymi poważniejszymi transakcjami, dokonywanymi żytem w ub. miesiącu. Minimalne transakcje pszenicą dochodziły do skutku po 41—43 zł za 1 q; zakupów jęczmienia na eksport dokonywano po 39—40 zł za 1 q. W przeciwieństwie do zbóż niepomniernie wyżkowały ceny pasz. Ceny siana dochodzą w niektórych miejscowościach do 13 zł za centnar, gdy w ub. r. o tej porze wynosiły 6 zł. Nieudane zbiory siana i koniczyny wywołały żywe zainteresowanie się paszami treściwymi, t. j. otrębami i makuchami lnianymi, słonecznikowymi, kokosowymi i palmowymi. Uruchomienie specjalnych kredytów na zakup pasz treściwych jest sprawą konieczną, ponieważ rolnicy, nie mogąc narazie pozbyć się swych produktów, skłonni są nabywać pasze na kredyt, którego młyny nie są w stanie im udzielić. Sprawa ta nie cierpi zwłoki, albowiem już obecnie ludność wyzbywa się gwałtownie inwentarza wskutek trudności przezimowania, wywołując wprost katastrofalny spadek cen. Konie robocze, których wyкарmienie kosztuje 500 zł, sprzedawane są po 200 zł, krowy wartości 550 zł — po 300 zł. Tegoroczny niedobór pasz treściwych był przedmiotem obrad na zjeździe organizacji rolniczych, który odbył się we wrześniu w Warszawie. Uchwalono wystąpić z memorjałem do władz, wykazującym konieczność obłożenia cłami wywozowymi słomy, siana i otrąb, obniżenia taryf przewozowych wewnątrz kraju na pasze i uruchomienia większych kredytów na zakup pasz. Niektóre z tych postulatów zostały już zrealizowane.

W miesiącu sprawozdawczym odbyły się wystawy rolniczo-przemysłowe w Białymstoku, Brześciu n/Bugiem i Łucku, których celem było zobrazowanie dorobku na polu rolnictwa i przemysłu w czasie ostatniego dziesięciolecia. Wśród eksponatów szczególnie dodatnio wyróżniały się działy żywego inwentarza i ziemiopłodów, świadcząc o stopniowym rozwoju rolnictwa.

Przemysł młynarski. We wrześniu położenie młynów znacznie się pogorszyło skutkiem spadku cen mąki i osłabienia popytu. Podaż żyta w pierwszej połowie miesiąca była dość duża, jednak młyny nie mogły konkurować z Państwowym Bankiem Rolnym, który płacił wyższe ceny. Ku końcowi miesiąca podaż zmniejszyła się wskutek tego, że rolnicy zajęci byli kończeniem robót siewnych. Zbyt na mąkę pogorszył się, ponieważ kupcy posiadają dostateczne zapasy towaru a dalszych zapasów nie chcą czynić w obawie interwencji rządowej. Główną bolączką młynów jest brak kapitałów obrotowych i kredytów krótkoterminowych, które umożliwiłyby zakup dostatecznych zapasów zboża. Rozporządzenie o 70-procentowym przemiale mąki wywołało w większych młynach poważne zaniepokojenie. Kontrola przemiału w małych młynach jest utrudniona, skutkiem czego istnieje niebezpieczeństwo, że będą one przemiały mąkę bielszą, wytwarzając nielojalną konkurencję wielkim przedsiębiorstwom.

Przetwory ziemniaczane. Zapasy przetworów z ubiegłej kampanji można uważać za zupełnie wyczerpane. Pojedyncze tranzakcje mączką z nowej kampanji zawierano po 64—65 loco fabryka, jednak większość fabryk zajmuje stanowisko wyczekujące. Zapotrzebowanie syropu ziemniaczanego było bardzo znaczne; ceny utrzymały się na dotychczasowym poziomie. Płatkami ziemniaczanymi interesowała się Szwajcaria, ofiarując 24·75 fr. szw. franco granica; przy istniejących cenach ziemniaków ta oferta jest nie do przyjęcia.

Przemysł cukrowniczy. Cukrownie województw zachodnich posiadają z ubiegłej kampanji jedynie nieznaczne zapasy cukru, nieprzekraczające kilku tysięcy tonn. Widoki na nową kampanję są pomyślne ze względu na dużą zawartość cukru w burakach.

Fabryki czekolady i cukierków zwiększają stopniowo produkcję, która jest daleką jeszcze od pełnej zdolności wytwórczej. W 1926 r. produkcja w większych fabrykach wynosiła przeciętnie 52% zdolności wytwórczej, w r. 1927 około 57%, a w pierwszej połowie 1928 r. wzrosła do 68%. Powolny wzrost produkcji należy przypisać wysokim cenom wyrobów, co ujemnie wpływa na wzrost spożycia.

W przemyśle piwowarskim zwiększone obroty we wrześniu wyrównały straty ubiegłych dwóch miesięcy. Położenie średnich i małych browarów jest niepomyślne z powodu nadprodukcji i zaciętej walki konkurencyjnej, w której wielkie browary mają przewagę, dzięki stosowaniu premij obrotowych i udzielaniu długiego kredytu.

Rybołówstwo. Połowy ryb we wrześniu były większe i korzystniejsze. Łowiono w większych ilościach ryby płaskie i śledzie; główny zarobek rybaków pochodził jednak z połowu węgorzy, który był mniejszy w r. b. aniżeli ubiegłym. Ogólny połów ryb wynosił około 279 tys. kg. wartości 419 tys. złotych.

Przemysł węglowy. Przewidując rychłą podwyżkę cen węgla, przemysł i hurtownicy nadesłali we wrześniu obfite zamówienia. Wobec zbliżającego się sezonu opałowego, zwiększyło się w pierwszym rzędzie zapotrzebowanie grubych gatunków węgla zarówno na rynku krajowym, jak i na zagranicznych. Z braku dostatecznej ilości wagonów wykonanie wszystkich zleceń napotykało już od początku września duże trudności. Z tego powodu wiele zamówień nadesłanych przez Austrię należało odłożyć do wykonania w październiku, również z tych względów nie można było zwiększyć eksportu do Czechosłowacji. Zbyt węgla do Rumunii, Włoch i Szwajcarii utrzymał się na poziomie poprzedniego miesiąca. Ceny węgla eksportowanego na te rynki pozostały bez zmiany. Eksport morzem do krajów północnych rozwijał się nadal pomyślnie, wykazując nawet dalszy wzrost, co narazie można tłumaczyć chęcią zaopatrzenia się tych krajów w węgiel przed zamrożeniem portów. Brak odpowiedniej ilości węglarek i zmała zdolność przeładunkowa naszych portów ograniczają rozmiary eksportu morskiego. Ażeby wzmocnić eksport węgla do krajów skandynawskich rząd wydzierżawił tereny w Gdyni towarzystwom węglowym „Giesche”, „Progress” i „Fulmen” (w r. 1927 „Robur”), zobowiązując je wzamian do nabycia własnego tonażu i określonego eksportu co miesiąc.

Według tymczasowych obliczeń ogólna produkcja węgla we wrześniu wyniosła 3.354 tys. tonn, eksportowano 1.248 tys. tonn, zużycie wewnątrz kraju wyniosło 1.894 tys. tonn.

Przemysł naftowy. Oprócz dowiercenia szybu w Pasiecznej o wydajności 2½ cysterny ropy dziennie, ruch wiertniczy nie wykazuje we wrześniu poważniejszych zmian. Cena ropy pozostaje bez zmiany na poziomie § 195 — 197 za cysternę 10-tonnową. Konjunktura dla produktów naftowych, zwłaszcza nafty i benzyny, wobec wielkiego zapotrzebowania, jest bardzo korzystna zarówno na rynku krajowym, jak i na zagranicznych. Podwyżka cen na rynkach zagranicznych skłania przemysłowców do akcji podwyżkowej produktów naftowych na rynku krajowym.

Przemysł hutniczy. Stan zatrudnienia w hutach, zwiększony około 2% w sierpniu, utrzymał się na tym poziomie we wrześniu, natomiast obroty nieznacznie wzrosły. Głównymi odbiorcami hut było Ministerstwo Kolei i przemysł przetwórczy. Nowe zamówienia napływają obficie za pośrednictwem syndykatu i zapewniają hutom stałe zatrudnienie do końca bieżącego roku. Przemysł budowlany, pomimo kończącego się sezonu, zgłaszał obfite zamówienia na żelazo formowe i na walcówkę do wyrobu gwoździ. Cena żelaza na rynku krajowym, ustalona 15 maja r. ub. przez syndykat w porozumieniu z Ministerstwem Przemysłu i Handlu na zł. 350 za 1 tonnę pozostała bez zmiany. Inne artykuły, niepodlegające kontroli syndykatu, miały tendencję zwyżkową. Eksport utrzymał się na poziomie poprzednich miesięcy; większe partje wyrobów wysłano do Rosji z zamówień, otrzymanych w sierpniu. Dalsze zamówienia zagraniczne dotyczyły blach cienkich i rur.

Przemysł metalowy. Fabryki maszyn i narzędzi rolniczych zatrudnione są nadal w pełni i posiadają zamówienia na 3 — 4 miesiące. Zapotrzebowanie maszyn rolniczych wewnątrz kraju jest tak wielkie, że produkcja własna nie wystarcza na jego zaspokojenie. Odbywa się przeto import maszyn zagranicznych a zwłaszcza niemieckich, które dostarczane są na niezwykle dogodnych warunkach kredytowych. Wobec tego zmuszone są fabryki krajowe sprzedawać maszyny na kredyt coraz dłuższy i w obiegu zaczyna przeważać weksel 9-miesięczny. Duży popyt istnieje na traktory, niewyrabiane dotychczas w kraju, pozatem zaś istniało wielkie zapotrzebowanie młocarni, siewników i kopaczek do ziemniaków. Fabryki blachy białej i wyrobów blaszanych zatrudnione są w r. b. gorzej, aniżeli w r. ub. Przyczynia się do tego wielka konkurencja i brak kapitałów obrotowych, który odczuwa się tembardziej, że wpływy gotówkowe stale maleją, wzrasta natomiast sprzedaż na kredyt. Przemysł elektrotechniczny zatrudniony jest w pełni swej zdolności produkcyjnej, odczuwa jednak dotkliwą konkurencję przemysłu zagranicznego, który udziela dogodnego kredytu. Pomyślnie pracują fabryki żarówek elektrycznych; niektóre z nich wydatnie powiększają kapitały zakładowe.

Fabryki lamp i żyrandoli zwiększyły w r. b. stan zatrudnienia o 25% w stosunku do r. ub. Większą część zapasów zdołano już sprzedać, pomimo, że sezon dopiero się rozpoczął.

Przemysł chemiczny. Stan zatrudnienia fabryk produktów węglpochodnych na Górnym Śląsku był we wrześniu pomyślny. Wszystkie wyroby miały dostateczny zbył w kraju i zagranicą. Państwowa Fabryka Związków Azotowych w Chorzowie pracowała, jak poprzednio, 5-ma piecami karbidowymi. Załoga robotnicza liczyła w dniu 1 października 2.487 robotników. Sprzedane towary przedstawiały wartość 3.241 tys. zł. W zakończonym sezonie jesiennym fabryka sprzedawała około 47 tys. tonn azotniaku, czyli o 3 tys. tonn więcej aniżeli w r. ub. Z nadesłanych deklaracji rolniczych wynika, że zapotrzebowanie azotniaku na przyszły sezon wiosenny przekraczałoby o 20% zdolność produkcyjną fabryki. Ażeby skłonić rolników do wcześniejszych zakupów, ustanowiono ceny zróżniczkowane, zwiększające się z miesiąca na miesiąc.

Popyt na kainit, wydobywany w Stebniku, wynosił we wrześniu 8.787 tonn wobec 15.000 tonn w miesiącu poprzednim. Nieznaczne ilości kainitu eksportowano do Szwecji, Czechosłowacji i Rumunii.

Obroty fabryk perfumeryjno-kosmetycznych utrzymały się na dawnym poziomie. Ceny pozostały bez zmiany, pomimo podrożenia robocizny, tłuszczów do fabrykacji mydeł o ca 10% i olejków aromatycznych o ca 50%. Konkurencja silnego finansowo przemysłu zagranicznego staje się w tej gałęzi niezwykle dotkliwa.

Przemysł włókienniczy. W przemyśle białostockim panowało w dalszym ciągu ożywienie. Fabryki sukiennicze pracowały stale na dwie zmiany, a w poszczególnych wypadkach na 3 zmiany. Tegoroczny sezon zimowy zakończył się w przemyśle bielskim pomyślnie. Większa część produkcji znalazła zbył na rynku wewnętrznym; w magazynach pozostały nieznaczne zapasy. Wywóz wyrobów gotowych ciągle wzrasta. W pierwszym półroczu r. b. wywieziono towarów za 8 milj. fr. szw., t. j. więcej aniżeli w tym samym okresie r. ub. Wartość wywozu w trzecim kwartale r. b. przekracza również odpowiednią liczbę z ub. r. Największy i najkorzystniejszy eksport odbywa się do krajów północnych. Wywóz do Węgier, Bułgarii i Austrii zmniejsza się ciągle, ponieważ państwa te starają się o rozbudowę własnego przemysłu. Wygaśnięcie umowy handlowej z Grecją odbiło się ujemnie na wywozie do tego kraju.

Bardzo ożywione obroty posiadał przemysł włókienniczy Częstochowy i Tomaszowa Mazowieckiego, gdzie całkowite zapasy towarów w magazynach zostały wyprzedane.

Zakupy zimowe w przemyśle łódzkim wydatnie wzrosły od pierwszej połowy września. Zapotrzebowanie klientów dotyczyło całorocznych wyrobów bawełnianych i białych, zimowych, jak flanele, kropy i t. p. Wbrew oczekiwaniom zakupy rolników zawiodły. Popyt na wyroby wełniane był tak wielki, że niektórych gatunków zabrakło. Większe transakcje zawierano na materiały paltotowe, aniżeli ubraniowe. W przemyśle wyrobów trykotowych większa część sezonu upłynęła pomyślnie. Zamówienia napływają jednak w dalszym ciągu głównie z województw poznańskiego i pomorskiego.

W przemyśle konfekcyjnym sezon rozpoczął się wcześniej, niż zwykle i prawdopodobnie potrwa do końca listopada. W łódzkich fabrykach kapeluszy sytuacja pomyślna. Większym popytem cieszą się kapelusze z włosa zajęczego i króliczego, o wysokiej jakości towaru, posiadające również większe znaczenie eksportowe, aniżeli kapelusze wełniane. Oba rodzaje fabryk nie prowadzą z sobą konkurencji, gdyż posiadają odrębną klientelę.

Przemysł ceramiczny. Ogólne położenie kształtowało się pod wpływem kończącego się sezonu budowlanego. Cegielnie zatrudnione były wprawdzie dostatecznie, jednak musiały obniżyć ceny cegły wskutek spadku zamówień. Obecne ceny cegły wynoszą mniej więcej od 70 — 90 zł. za 1.000 sztuk zależnie od gatunku, spodziewać się jednak można dalszego spadku. Wapienniki były nadal zatrudnione w pełni. Zapotrzebowanie wapna w wapiennikach Częstochowy i Inowrocławia przewyższało w ub. miesiącu produkcję. Cena wapna wynosi w sprzedaży miejscowej 44 zł., a w wywozie 34 — 35 zł. za tonnę. Gnaszyńskie zakłady ceramiczne w Częstochowie rozbudowują się według najnowszej techniki. Przewidywana produkcja roczna ma wynosić 15 milionów cegieł. Bardzo żywy popyt istniał na dachówkę i sączki dla celów melioracyjnych w rolnictwie i w wielu wypadkach fabryki nie były zdolne zaspokoić wszystkich zgłoszeń.

Huty szklane, wyrabiające szkło butelkowe i galanteryjne, pracują normalnie, natomiast wytwórnie szkła taflowego przechodzą kryzys wskutek nadmiernego obniżenia stawek celnych.

W przemyśle drzewnym panuje w dalszym ciągu słaba konjunktura. Zbyt wysokie ceny materiałów surowych uniemożliwiają kalkulację przeróbki. Obroty drzewem okrągłym były minimalne. Większy popyt istniał na materiały dębowe tarte dla dyrekcyj kolejowych. Zwiększyło się również we wrześniu zapotrzebowanie na deszczułki posadzkowe w związku z ruchem budowlanym. Wywóz materiału tartego do Niemiec zmniejszył się bardzo i ograniczał się zaledwie do szalówki, podczas gdy zbyt lepszego materiału stolarskiego zanikł zupełnie. Kupcy niemieccy proponują ceny o 25% niższe, aniżeli istnieją w kraju, żądając pozatem dłuższych kredytów. Wywóz do Francji nie opłaca się ze względu na niskie ceny, Anglija natomiast zaopatruje się w tańsze materiały z Finlandji i Rosji. Jedyne na rynku holenderskim panuje mocna tendencja i wywóz do Holandji we wrześniu był większy, aniżeli w sierpniu. Większe ilości materiałów tartych wywieziono również do Czechosłowacji na potrzeby ożywionego ruchu budowlanego.

Obroty w przemyśle meblowym były bardzo ożywione. Całkowita produkcja znajduje przeważnie zbyt w kraju. Wpłaty gotówkowe stają się coraz mniejsze, przeważnie zaś regulacja zobowiązań następuje weksłami. Stały choć powolny wzrost cen surowca i robocizny spowodował podwyżkę cen fabrykatów o 5 — 8%.

Przemysł papierniczy rozwija się nadal pomyślnie. Pomimo to jednak odbywa się duży przywóz papieru z Niemiec, celem zaspokojenia całkowitego wewnętrznego zapotrzebowania. Produkcja fabryki celulozy i papieru „Natronag” S. A. w Kaletach utrzymywała się we wrześniu na poziomie poprzedniego miesiąca. Produkcja worków papierowych powiększyła się znacznie na skutek uruchomienia 2 nowych maszyn. Zbyt papieru i worków papierowych na rynku wewnętrznym był nadal dobry. Eksport celulozy zmniejszył się znacznie, przytem większą jego część stanowią dostawy próbne na rynki francuski i włoski. Ceny produktów pozostały bez zmiany. Wspólne biuro sprzedaży papieru bezdrzewnego fabryki „Mirków”, „Klucze” i „Soczewka” rozpoczęło we wrześniu swoją działalność.

Handel i żegluga. Po zastoju letnim nastąpiło we wrześniu pewne ożywienie w handlu. Obroty towarami włókienniczymi były średnie. Więksi kupcy zaczynają dopiero zaopatrywać swe zakłady w towary zimowe. Hurtownicy wyrobów trykotażowych i dzianych zaopatrzeni są w duże ilości towaru; ceny pozostają bez zmiany. W handlu skórą panuje spokój, pomimo, że spodziewana jest wyżka cen surowca i skór gotowych; zapasy niektórych gatunków, jak lakierów i czarnej gemzy są niewielkie. W handlu materiałami budowlanymi, wobec kończącego się sezonu, panuje ruch niewielki. Hurtownicy, którzy nabyli w większych ilościach materiały na weksle, zmuszeni są wyzybywać się towaru po cenach niższych, aby móc uregulować swe należności w terminie. Ciężkie warunki kredytowe wpływają ujemnie na ogólne położenie handlu. Klientela żąda spłat ratałnych, gdy sam handel detaliczny zmuszony jest korzystać z nadmiernie drogiego kredytu. Wielka ilość kupców zalega od dłuższego czasu z podatkiem, którego niezwłoczne uregulowanie staje się niemożliwe.

Ogólny przeładunek towarów w Gdyni wyniósł we wrześniu 204.257 tonn. Do portu przybyło statków 114 o pojemności 102.235 tonn rej. netto; przywieziono ładunku 7.040 tonn, składającego się głównie z tomasyny, a pozatem z kamienia, śledzi i sardynek. Odplynęło 118 statków o pojemności 108.595 tonn rej. netto, zawierających 197.219 tonn ładunku, przeważnie węgla.

Dnia 20 września zawinął do portu statek angielski z transportem szkockich śledzi dla Związku Spółdz. Spożywców R. P. Jest to bezpośredni import dokonany poraz pierwszy przez port gdyński. Cały ładunek przeładowano wprost do wagonów, które odeszły do kraju.

Rynek pracy cechuje nadal wybitna poprawa, której wyrazem jest spadek liczby bezrobotnych. Stan bezrobotnych w końcu poszczególnych tygodni września ilustrują następujące liczby:

1 września	88.593
8 " 	86.816
15 " 	84.624
22 " 	86.036
29 " 	82.642

Spadek bezrobocia jest objawem tembardziej dodatnim, że dotyczy wyłącznie pracowników wykwalifikowanych, bowiem liczba robotników sezonowych wykazuje od pewnego czasu wzrost. Spadek pracowników wykwalifikowanych przypada głównie na grupę włókienniczą. Nieznaczny wzrost bezrobocia, który uwidocznił się 22 września, spowodowany został pewnymi względami natury lokalnej w przemyśle węglowym.

Do poważniejszych wydarzeń na rynku pracy w miesiącu sprawozdawczym należy dwudniowy strajk w przemyśle włókienniczym w Łodzi. Podłożem jego był zatarg o zniesienie tabeli kar za nie stosowanie się do regulaminu pracy, zawieszonych w zakładach fabrycznych. Dzięki interwencji władz administracyjnych strajk został po 2 dniach zażegnany. W końcu września wystąpiły związki robotnicze z żądaniem podwyżki płac o 20%. Wobec tego postulatu fabrykanci zajęli stanowisko negatywne.

W drugiej połowie września wybuchł strajk w fabrykach mebli giętych okręgu przemysłowego bielskiego. Robotnicy domagają się podwyższenia płac o 30%. Fabryki ustosunkowują się do tych wymagań odmownie, ponieważ produkcja ich przeznaczona jest w 80% na rynki zagraniczne, gdzie odbywa się silna walka konkurencyjna.

Wiele zatargów, wynikłych na podłożu ekonomicznym, zostało pomyślnie zlikwidowanych. Należy do nich strajk malarzy w Poznaniu, który zakończył się w pierwszych dniach września. Pracownicy uzyskali 15% podwyżki ku obopólnemu zadowoleniu, ponieważ sezon obecny jest wyjątkowo korzystny i ożywiony. Fabryki mebli w Starogardzie podwyższyły swym pracownikom po 3-tygodniowym strajku płace o 18%. Z dniem 1 października podwyższył związek pracodawców na miasto Ostrów i okolice stawki robocizny o 10%. Na mocy orzeczenia komisji arbitrażowej uzyskali urzędnicy, zatrudnieni w ciężkim przemyśle żelaznym, podwyżkę płac z dniem 1 września r. b. o 6½% wraz z dodatkami socjalnymi.

We wrześniu zakończyły się w Warszawie strajki elektromonterów, robotników transportowych i pracowników w zakładach Skody.

Wskaźniki stanu wkładów w kasach oszczędności w różnych krajach.

1925 = 100

1926 — 1928

O K R E S	Belgia	Danja	Finlandja	Holandja	Czechosłowacja	Niemcy	Polska ²⁾
I kwartał 1926	100	100	96	100	97	80	82
II " "	100	99	97	98	99	93	82
III " "	97	99	105	101	100	106	106
IV " "	102	102	103	102	104	121	129
I kwartał 1927	109	104	115	105	108	146	156
II " "	114	102	122	104	110	158	185
III " "	120	103	129	106	113	170	214
IV " "	126	104	140	106	118	183	261
I kwartał 1928	133	106	.	.	.	215	330

²⁾ Do wkładów w Polsce zaliczono wkłady oszczędnościowe w P. K. O., w kasach oszczędności i w spółdzielniach kredytowych.

Obieg pieniężny, kredyt dyskontowy i pokrycie kruszcowe biletów Banku Polskiego.

(W milionach złotych).

D A T A	Ogółem środków obiegowych ¹⁾	Środki obiegowe w złotych				Portfel wekslowy i pożyczki	Pokrycie kruszc: zło- to i dewizy	Stosunek % pokr. kruszc. biletów B. P.
		Bilety B. P.	Srebro	Bilety państw.	Bilon			
10. X. 1927.	1.254,1	843,5	89,8	271,1	49,7	443,2	413,6	50,26
20. X. "	1.225,1	832,1	88,9	255,2	48,9	455,4	716,4	88,47
31. X. "	1.339,5	929,4	90,0	268,1	51,9	457,2	725,5	80,07
10. XI. "	1.274,7	889,3	89,0	246,4	50,1	455,2	1.303,0	111,52
20. XI. "	1.228,1	867,5	88,1	223,8	48,8	456,8	1.321,5	111,85
30. XI. "	1.289,1	939,9	89,3	208,5	51,5	457,3	1.161,7	73,32
10. XII. "	1.277,5	940,4	89,5	196,7	50,9	462,5	1.177,4	73,28
20. XII. "	1.250,9	932,6	88,4	180,5	49,3	466,5	1.181,8	72,89
31. XII. "	1.312,4	1.003,0	90,2	167,0	52,2	485,7	1.207,4	72,61
10. I. 1928.	1.241,7	947,1	89,0	155,5	50,0	483,4	1.212,4	72,32
20. I. "	1.191,0	912,5	87,5	143,0	48,0	483,7	1.197,2	71,82
31. I. "	1.288,6	1.003,3	89,6	146,5	49,2	496,9	1.165,9	71,07
10. II. "	1.271,5	988,1	89,9	144,4	49,1	505,8	1.168,8	69,37
20. II. "	1.250,0	974,6	89,4	137,3	48,6	505,3	1.166,4	69,56
28. II. "	1.331,0	1.047,7	90,6	140,6	52,0	508,6	1.175,2	69,87
10. III. "	1.327,3	1.044,9	91,0	139,1	52,3	516,8	1.163,2	69,29
20. III. "	1.292,4	1.018,5	90,3	132,3	51,3	517,0	1.191,1	68,36
31. III. "	1.413,0	1.127,6	91,3	138,8	55,2	536,5	1.188,4	68,44
10. IV. "	1.345,1	1.065,3	90,8	134,8	54,2	522,1	1.176,6	68,63
20. IV. "	1.304,7	1.036,6	89,4	126,3	52,4	530,0	1.151,0	68,68
30. IV. "	1.392,0	1.126,0	88,5	122,1	55,5	539,2	1.133,8	67,76
10. V. "	1.352,7	1.094,2	87,5	115,9	55,1	560,5	1.126,6	66,46
20. V. "	1.341,3	1.086,9	86,6	112,6	55,2	587,7	1.116,2	65,76
31. V. "	1.385,3	1.133,0	85,5	109,4	57,4	601,6	1.109,8	64,70
10. VI. "	1.366,9	1.116,4	85,0	108,3	57,1	611,3	1.106,5	64,72
20. VI. "	1.313,2	1.070,8	83,8	102,6	56,0	608,8	1.090,8	64,76
30. VI. "	1.434,4	1.184,0	83,6	107,3	59,5	625,5	1.128,5	63,43
10. VII. "	1.371,2	1.126,2	83,0	103,5	58,6	626,4	1.122,0	63,66
20. VII. "	1.331,9	1.090,9	82,2	100,5	58,3	633,2	1.114,9	63,84
31. VII. "	1.404,9	1.159,3	81,6	104,1	59,9	641,2	1.107,9	63,79
10. VIII. "	1.389,5	1.144,1	81,3	104,0	60,1	633,6	1.101,7	64,19
20. VIII. "	1.363,6	1.121,7	80,7	101,6	59,7	633,9	1.098,1	63,77
31. VIII. "	1.455,3	1.206,7	80,9	106,0	61,8	688,5	1.086,3	61,71
10. IX. "	1.438,9	1.187,6	81,2	108,1	62,0	688,4	1.074,2	61,13
20. IX. "	1.401,8	1.154,8	81,0	104,7	61,4	696,7	1.074,1	60,69
30. IX. "	1.515,5	1.261,4	81,6	108,9	63,7	721,4	1.069,5	59,97

Wkłady w instytucjach kredytowych

w milionach złotych

Instytucje	30. VI. 1925	31. XII. 1926	31. XII. 1927	30. VI. 1928	Rodzaj wkładów	30. VI. 1925	31. XII. 1926	31. XII. 1927	30. VI. 1928
Ogółem . .	613,5	1.219,0	1.905,3	2.440,7	Ogółem . .	613,5	1.219,0	1.905,3	2.440,7
Bank Polski	53,9	123,0	184,3	170,3	R-ki żyrowe i czekowe .	140,5	310,8	444,9	464,2
2 banki państwowe . . .	50,6	229,5	350,6	484,5	Wkłady beztermin. wraz z saldami na rach. bież.	284,7	410,5	578,8	729,8
2 banki komunalnei Centr.					Wkłady terminowe . . .	76,4	250,8	408,0	572,0
Kasa Spół. Roln. . .	8,5	18,7	29,3	36,5	" oszczędnościowe	111,9	246,9	473,6	674,7
Banki akcyjne	325,2	458,9	656,1	854,9					
Oddziały banków zagran.	17,1	55,1	79,1	72,2					
Pocztowa Kasa Oszczędn.	65,2	128,8	200,9	241,3					
Kasy Oszczędności . . .	50,0	140,0	291,0	429,0					
Spółdzielnie kredytowe .	43,0	63,0	114,0	152,0					

¹⁾ Różnice wynikają z zaokrągleń.